

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om vissa undantag år 1994 från stadgandena i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om vissa undantag år 1994 från stadgandena i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna. Enligt lagen minskas den allmänna statsandel som bestäms enligt lagen om statsandelar till kommunerna med sammanlagt 559 miljoner mark. Av minskningen skall 40 % göras på basis av kommunernas invånarantal och 60 % på basis av antalet skattören i kommunerna.

Samtidigt föreslås det att också de uppgiftsbaserade statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten samt till social- och hälsovården skall minskas 1994.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1994 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1994.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Lagstiftning

Det genomsnittliga beloppet av den allmänna statsandelen enligt 8 § lagen om statsandelar till kommunerna (688/92) kommer 1994 att vara uppskattningsvis 596 mark. Statsrådet fastställer beloppet före utgången av september.

En kommuns allmänna statsandel bestäms enligt ett belopp som räknas ut per invånare och som bestäms på basis av ett fastställt genomsnittligt belopp samt kommunens invånarantal, koefficienten enligt bärkraftsklass, befolkningstäthetskoefficienten, arealkoefficienten, koefficienten för skärgårdskommuner, språkförhållandekoefficienten och ett sjunkande invånarantal. Beloppet av den allmänna statsandelen påverkas dessutom av en utjämningskoefficient, som utjämnar verkningarna av övergången till det nya statsandelssystemet i kommunerna. Kommunen får dock minst 20 %

av den allmänna statsandel som bestäms enligt 8 §.

Enligt lagen om statsandelar till kommunerna skall kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten bibehållas på samma nivå som när lagen trädde i kraft vid ingången av 1993. Vid justeringen av de genomsnittliga belopp och enhetspriser som ligger till grund för den allmänna statsandelen och de uppgiftsbaserade statsandelarna till social- och hälsovården samt till undervisnings- och kulturverksamheten skall sådana förändringar i arten eller omfattningen av statsandelsåliggandena beaktas som följer av lag, av sådana föreskrifter av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, av en riksomfattande plan eller av statsbudgeten. Dessutom skall de beräknade förändringarna i kostnadsnivån beaktas.

När den allmänna statsandelen justeras skall också förändringarna i de uppgiftsbaserade statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten samt till social- och hälsovården beaktas i den proportion statsandelar överför-

des från dessa uppgifter till den allmänna statsandelen när statsandelssystemet reviderades.

Sådana förändringar i omkostnaderna som beror på kommunernas egna åtgärder skall beaktas i den justering av kostnadsfördelningen som företas vart fjärde år.

1.2. Föreslagna ändringar

Minskningen av den allmänna statsandelen är en del av en helhet som syftar till att åstadkomma inbesparingar i den offentliga ekonomin. Grunden utgörs av att den ökning av kommunernas skatteintäkter som föranleds av familjestödsreformen intäktsförs till staten samt av att nedan nämnda övriga ändringar i finansieringsförhållandet mellan staten och kommunerna beaktas i statsandelarna.

Av minskningarna, som görs i kommunernas allmänna statsandel samt i undervisningsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets uppgiftsbaserade driftsekonomska statsandelar, grundar sig 502 miljoner mark på den sparförpliktelse som gäller serviceavgifter, 1 690 miljoner mark på den minskning av personalutgifterna som förutsätts i det beslut om utgifter och personalresurser för 1994 och 1995 som statsrådet fattade den 4 mars 1993, 2 260 miljoner mark på den ökning av kommunernas skatteintäkter som föranleds av familjestödsreformen samt 750 miljoner mark en statsandelsminskning som motsvarar frysningsen av indexhöjningarna i enlighet med statsrådets ståndpunkt av den 31 mars 1993. Dessutom minskas statsandelarna med 70 miljoner mark på grund av att kommunernas andel i finansieringen av utgifterna för folkpensionernas tilläggsdelar minskar till följd av minskat antal skattören i kommunerna. Summan av de minskningar som genomförs enligt de ovan nämnda grunderna är 5 272 miljoner mark.

Det föreslås att minskningen genomförs så, att minskningen av kommunernas allmänna statsandel är 559 miljoner mark, minskningen av statsandelarna till undervisningsministeriets förvaltningsområde 971 miljoner mark och minskningen av social- och hälsovårdsministeriets statsandelar 3 742 miljoner mark. I fråga om undervisningsministeriets förvaltningsområde föreslås det att det stiftas en särskild lag om vissa arrangemang som gäller finansieringen av

undervisnings- och kulturverksamheten 1994. Lagen skall även innehålla den nämnda minskningen av statsandelarna.

Minskningarna av statsandelarna föreslås bli gjorda i separata poster så att statsandelssystemet och kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna förblir så klara som möjligt och att minskningarna av statsandelarna drabbas olika typer av kommuner rättvist.

Om alla de föreslagna minskningarna av statsandelarna görs i de genomsnittliga belopp och enhetspriser som ligger till grund för statsandelarna, så innebär det att i synnerhet kommuner i de lägre bärkraftsklasserna på grund av koefficientfaktorerna i statsandelssystemet drabbas av oskäligt stora minskningar.

Det är dock ändamålsenligt att statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten minskas genom en sänkning av enhetspriserna. När detta beaktas, föreslås det, för att verkningarna på enskilda kommuner skall utjämnas, att minskningen av den allmänna statsandelen och statsandelarna till social- och hälsovården görs så, att 40 % av minskningarna genomförs på basis av kommunernas invånarantal och 60 % på basis av antalet skattören. I detta avseende görs minskningarna i de statsandelar som tillkommer kommunerna enligt gällande stadganden om statsandelar. De indexhöjningar som lagstiftningen förutsätter skall göras i de genomsnittliga beloppen och enhetspriserna medan motsvarande minskningar enligt beslutet om att frysa indexhöjningen görs i statsandelarna enligt de gällande statsandelsstadgandena på basis av beslutet. Också denna minskning av statsandelarna skall göras i den allmänna statsandelen och i statsandelen till social- och hälsovården enligt det föreslagna förhållandet mellan invånarantal och antalet skattören. Till den del förändringen i kostnadsnivån 1994 avviker från vad som beräknats är avsikten att indexjusteringarna i de genomsnittliga beloppen och enhetspriserna görs på det sätt som stadgas om justeringar som görs under finansåret och efter finansåret.

Det föreslås ingen ändring av det i 14 § lagen om statsandelar till kommuner nämnda sättet att räkna ett belopp som bestäms enligt sjunkande invånarantal. Beloppet enligt sjunkande invånarantal beräknas då i enlighet med de uppgiftsbaserade statsandelar till undervisnings- och kulturverksamheten samt till social- och hälsovården som en kommun får 1994 efter

att de föreslagna minskningarna har genomförts.

Utjämningskoefficienten enligt 15 § lagen om statsandelar till kommunerna är negativ och den minskar den allmänna statsandelen, om beloppet av en kommuns statsandelar enligt grunderna för det statsandelssystem som trädde i kraft vid ingången av 1993 och kompletteringen av skatteinkomsterna har beräknats vara större än motsvarande statsandelar enligt tidigare statsandelsgrunder. En kommun får dock minst 20 % av den enligt 8 § bestämda basdelen av den allmänna statsandelen. En allmän statsandel som bestäms på det sättet kan i vissa kommuner bli mindre än den föreslagna statsandelsminskningen. Det är rimligt att sådana kommuner inte åläggs att till staten betala den mellanskillnad som uppkommer, eftersom de på grund av utjämningskoefficienten också i övrigt får mindre statsandelar än vad de annars skulle få i enlighet med de nya statsandelsgrunderna.

2. Propositionens verkningar

Jämfört med statsandelarna enligt den gällande lagstiftningen minskar statsandelarna med sammanlagt 5 272 miljoner mark. Familjestödsreformen, som utgör en av grunderna för minskningarna, ökar kommunernas skatteintäkter med 2 260 miljoner mark medan den beräknade ökningen av kommunernas inkomster av serviceavgifter är 502 miljoner mark. Med tanke på kommunernas finansiella ställning är det av betydelse i vilken mån kommunerna förmår uppnå inbesparingar, vilket också inverkar på den faktiska kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten.

Enligt förhandskalkylerna drabbar minskningarna av den allmänna statsandelen samt statsandelen till undervisnings- och kulturverksamheten och social- och hälsovården kommunerna enligt bärkraftsklass som följer:

Bärkrafts- klass 1993	mk/invånare	penni/skattöre
1	957	2.38
2	967	2.21

3	974	2.11
4	1 008	1.98
5	1 045	1.87
6	1 054	1.78
7	1 080	1.72
8	1 068	1.65
9	1 163	1.57
10	1 196	1.43
Sammanlagt	1 048	1.82

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

Minskningen av statsandelarna har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning i samband med utredningen av de kommunalekonomiska verkningarna av statsbudgeten för 1994.

Förhandlingar i enlighet med regleringsdokumentsförfarandet har förts i ärendet.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 168/1993 rd) samt till regeringens proposition med förslag till lag om vissa arrangemang som gäller finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten 1994 (RP 151/1993 rd). Propositionerna har beretts så att de avses bli behandlade tillsammans.

5. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till statsbudgeten för 1994 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om vissa undantag år 1994 från stadgandena i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Den enligt 8 § lagen om statsandelar till kommunerna (688/92) bestämda allmänna statsandelen för 1994 till en kommun minskas

1) med 44 mark för varje invånare i kommunen, samt

2) med ett belopp som erhålls genom att 336 400 000 mark divideras med summan av samtliga kommuners sammanräknade antal skattören och genom att resultatet multipliceras med antalet skattören i kommunen.

Kommunens invånarantal den första dagen år 1993 och det antal skattören som beräknas

inflyta till kommunerna genom beskattningen för skatteåret 1992 skall ligga till grund när minskningen beräknas.

2 §

Om den minskning som nämns i 1 § är större än den allmänna statsandel som bestäms enligt 8 § lagen om statsandelar till kommunerna, uppbärs mellanskillnaden inte till staten.

3 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Helsingfors den 24 september 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*